

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІННИЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ КНТЕУ**

**Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
інтернет-конференції**

**«ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ РЕГІОНАЛЬНОГО
РОЗВИТКУ»**

ТОМ I

27 жовтня 2021 року

Житомир 2021

Редакційна колегія:

СКИДАН Олег	д.е.н., професор, ректор Поліського національного університету
ДЕМА Дмитро	к.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів і кредиту Поліського національного університету
ПЕТРУК Олександр	д.е.н., професор, Державний університет «Житомирська політехніка»
СИНЧАК Віктор	д.е.н., професор, Хмельницький університет управління та права

Відповідальний секретар:

АБРАМОВА Ірина	к.е.н., доцент, Поліський національний університет
----------------	--

Рецензенти:

РУДИК Володимир	д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи, страхування та електронних платіжних систем, Подільський державний аграрно-технічний університет
ГРИЦИНА Оксана	к.е.н., доцент, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Львівський національний аграрний університет
НИКОЛЮК Ольга	д.е.н., професор, завідувач кафедри комп'ютерних технологій і моделювання систем, Поліський національний університет

Рекомендовано до друку Вченою Радою Поліського національного університету

Ф 59	Збірник праць учасників Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Фінансові інструменти регіонального розвитку» (27 жовтня 2021 р.). Том 1. Житомир: Поліський університет, 2021. 140 с.
------	--

Збірник, сформований за матеріалами доповідей учасників Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Фінансові інструменти регіонального розвитку», покликаний привернути увагу широкої громадськості до довгострокових перспектив регіонального розвитку та фінансових інструментів його забезпечення. Збірник містить матеріали досліджень провідних вітчизняних та закордонних науковців, розкриває актуальні проблеми фінансової децентралізації й муніципальної консолідації регіонів, особливості податкової політики, пріоритети інноваційно-інвестиційного розвитку регіонів, роль фінансових інституцій у системі регіонального розвитку тощо.

Відповідальність за зміст поданих матеріалів та точність наведених даних несуть автори. Передрук, тиражування, розповсюдження інформації без письмового дозволу Поліського національного університету забороняється.

КУХАРЕЦЬ В.В., ШПОРТКО Ю.А. ОГЛЯД БАНКРУТСТВА АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ: РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ.....	67
АГРЕС О.Г., БОГАЧ М.М. РЕВОЛЮЦІЯ НА ПЛАТІЖНОМУ РИНКУ УКРАЇНИ.....	71
КОЛОДІЙ А.В. ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ БЛОКЧЕЙН У ПРОЦЕСАХ ВІДСТЕЖУВАНOSTІ ПРОДУКЦІЇ.....	74
БАРАБАШ Л.В. МІСЦЕВЕ ОПОДАТКУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ.....	77
БЛОЧЕНКО А.М. ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ ЧИННИКИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ.....	81
СТОЙКО О. Я. СПЕЦИФІКА ЗДІЙСНЕННЯ МІЖНАРОДНИХ РОЗРАХУНКІВ.....	85
ШВЕЦЬ Т.В., КУХАРЕЦЬ Л.С. ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ БІЗНЕС-ПОТЕНЦІАЛ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	91
ДОВЖЕНКО В. А., СВИРИДОВ О. І. УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ В ПЛАНУВАННІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ.....	95
ЦЕГЕЛЬНИК Н. І. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ОЦІНКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЛІСОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	99
САМАРІЧЕВА Т. А., ШПУГАНІЧ А. В. РОЛЬ ФОРМУВАННЯ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ.....	105
ПАЛАМАРЧУК Т. М., МАКАРЕНКО О. М. КАПІТАЛЬНЕ ІНВЕСТУВАННЯ В РЕГІОНІ: АНАЛІЗ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	108
МАРТИНЮК Г. П., МАРТИНЮК М. А. КОНТРОЛЬ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ В СИСТЕМІ НЕЗАЛЕЖНОГО АУДИТУ.....	115
ГАЙДУЧОК Т. С. КОРПОРАТИВНА ЗВІТНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ БІЗНЕСУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ.....	119
РУСАК О.П., ЧУГАЄВСЬКА С.В. СТАТИСТИКА РЕГІОНАЛЬНОГО РИНКУ ПРАЦІ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ.....	122
ШУБЕНКО І. А. МІЖНАРОДНІ ОРГАНІЗАЦІЇ У СФЕРІ БОРОТЬБИ ІЗ ФІНАНСОВИМИ ЗЛОЧИНАМИ ТА ЇХ ДІЯЛЬНІСТЬ В УКРАЇНІ.....	126
КУРОВСЬКА Н. О. ЗНАЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ У ПРОЦЕСІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА.....	131
ВЛАСЮК С. А., ГОЛУБЕНКО В. І. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ КРЕДИТНО-ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ ПОРТОВОЇ ГАЛУЗІ.....	133

4. Demestichas, K., Peppes, N., Alexakis, T., & Adamopoulou, E. (2020). Blockchain in Agriculture Traceability Systems: A Review. *Applied Sciences*, 10(12), 4113.

5. ISO Technical Committee. *Traceability in the Feed and Food Chain—General Principles and Basic Requirements for System Design and Implementation*; ISO 22005:2007; ISO Technical Committee: Geneva, Switzerland, 2016.

6. Mahant, M., Shukla, A., Dixit, S., & Patel, D. (2012). Uses of ICT in Agriculture. *International Journal of Advanced Computer Research*, 2(1), pp. 46-49.

МІСЦЕВЕ ОПОДАТКУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Барабаш Л.В.,

к.е.н., доцент,

Уманський національний університет садівництва

Вступ. Економічний розвиток держави знаходиться у безпосередньому взаємозв'язку з розбудовою регіонів. І з даної позиції актуальною є необхідність підбору дієвих фінансових інструментів, що нададуть можливість органам місцевого самоврядування створити ефективний механізм фінансово-бюджетного забезпечення. З-поміж переліку таких інструментів одним з найактивніших і найпотужніших у плані формування доходної бази місцевих бюджетів є оподаткування, зокрема система місцевих податків і зборів.

Місцеві податки та збори є предметом уваги і науковців, і практиків, адже їх зважений перелік і механізм функціонування визначає не лише успішність розвитку територій, а й дає можливість зекономити ресурси державного бюджету за рахунок зменшення обсягів видатків у вигляді дотаційних коштів.

Результати дослідження. Досліджуючи особливості місцевого оподаткування у Сербії, Югослав Анічич, Мілоє Єлич та Ясмінка М. Дуровіч зауважують: «Вибір системи оподаткування державних та місцевих доходів є процесом компромісу між такими бажаними функціями, як адміністративна простота – легкість і доступність податку, конкурентоспроможність – здатність залучати бізнес до регіональної економіки, ефективність – вплив на результативність розподілу ресурсів і вибір споживачів, достатність доходів і власний капітал –справедливість оподаткування» [5, с. 263]. Таким чином автори зосереджують увагу на пріоритетних цілях і функціях місцевих податків, що в подальшому сприятимуть формуванню ефективної складової доходів місцевих бюджетів.

Детально вивчаючи вітчизняну систему місцевого оподаткування, Н. Проць зауважує: «... реформування податкового законодавства України внесло значні корективи у систему місцевого оподаткування. Проведений аналіз довів, що

фіскальна функція місцевих податків і зборів має другорядне значення. ... недоліками системи місцевого оподаткування є незначна фіскальна значущість місцевих податків та зборів, відсутність законодавчих основ функціонування системи самооподаткування, відсутність системи цільового місцевого оподаткування» [4, с. 540]. Тим самим автор концентрує увагу на необхідності покращення фіскальної ефективності системи місцевих податків і зборів як одного з базових чинників формування доходної частини бюджетів органів місцевого самоврядування.

«В Україні місцеве оподаткування поки що не виконує ні фіскальної, ні регулюючої функції, а є другорядним відносно державного оподаткування», – підтримують попередню науковицю Т. Бондарук й І. Мельничук – «... діюча на сьогодні в Україні система місцевих податків і зборів, як і податкова система країни в цілому, потребує постійного удосконалення, оскільки від неї вимагається, з одного боку, забезпечення фінансовими ресурсами потреб органів місцевого самоврядування, а з іншого, бути інструментом місцевої соціально-економічної політики, спрямованої на виконання завдань збалансованості економіки та розвитку регіонів» [1, с. 18, 22]. Зауважуючи на недосконалоості місцевих податків і зборів зокрема та податкової системи держави в цілому, автори акцентують увагу на їхній визначальній ролі в економічному розвитку територій, що, безперечно, є цілком раціональною позицією.

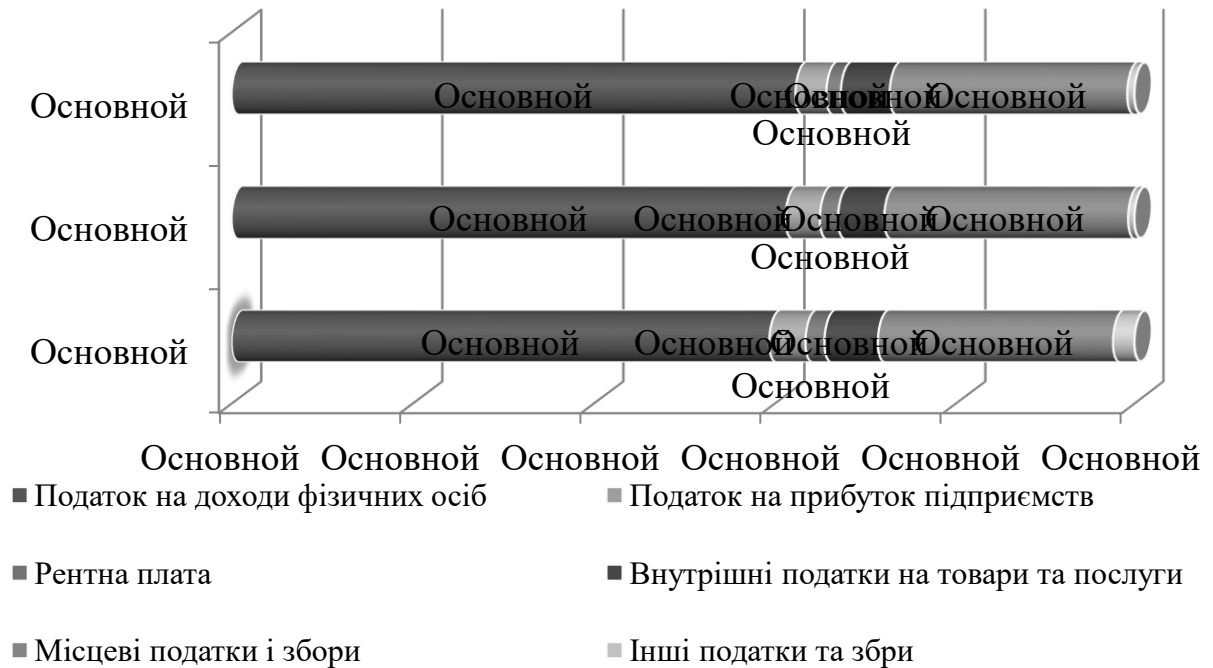
Відтак, зважаючи на окреслені вище позиції, метою дослідження є пошук актуальних акцентів удосконалення місцевих податків і зборів як інструментів регіонального розвитку.

Виходячи з означеного, доцільним буде вирішення наступних завдань: з'ясування на часі структури податкових надходжень місцевих бюджетів; проведення порівняльного аналізу структури місцевих податків і зборів в Україні та зарубіжних країнах; визначення пріоритетних напрямів оптимізації системи місцевих податків і зборів

Під час дослідження використовувалися такі методи дослідження, як порівняння, абстрагування, дедукція, горизонтального аналізу й інші.

Фінансова децентралізація, що стала однією з базових аспектів реформи децентралізації, мала на меті надати місцевому самоврядуванню самостійності у вирішенні фінансових питань – покриття видаткової частини – та зменшення обсягів видатків державного бюджету на міжбюджетні трансферти. Проте, на жаль, поки що цілі не досягнуто, і однією з причин є нераціональна податкова складова бюджетів органів місцевого самоврядування. Незважаючи на те, що діюча в Україні на даний час система місцевих податків і зборів є досить розгалуженою та багатогранною, а частка податків і зборів, перерозподілених через місцеві бюджети, у ВВП України склала 6,5%, тоді як в Італії – 6,3%, Франції – 6,0%, Польщі – 4,3%, Угорщині – 2,2%, Словаччині – 0,6%, Чехії – 0,4% [3], ефективність її залишається низькою, а превалююча частка у доходних

джерелах місцевих бюджетів належить загальнодержавному податку на доходи фізичних осіб (рис. 1).

Рис. 1. Структура податкових надходжень місцевих бюджетів України у 2018–2020 рр., % [2]

Наочне відображення структури податкових надходжень місцевих бюджетів засвідчує стале зростання питомої ваги податку на доходи фізичних осіб – з 59,4% у 2018 р. до 62,3% у 2020 р. Незначне збільшення відзначається і по місцевих податках і зборах, однак їхня частка є коливається на рівні 26–27%. При цьому у структурі доходів від сплати місцевих податків і зборів за 2020р. 49,5% становить податок на майно (у структурі податкових надходжень місцевих бюджетів – 13,1%), (в тому числі 41,6% (11,0%) земельний податок та орендна плата за землю); по 0,1% – транспортний податок з фізичних і юридичних осіб та збір за місця для паркування транспортних засобів; 0,2% – туристичний збір; 50,2% (13,3%) – єдиний податок.

На відміну від вітчизняних реалій, в означених вище європейських країнах у структурі податкових надходжень місцевих бюджетів переважають непрямі податки (ПДВ й акциз): 77% – Угорщина, 20,4% – Франція, 13% – Італія. А безсумнівним лідером є податок на нерухомість (в тому числі на землю): 44% – Франція, 18,5% – Італія, 18,8% – Угорщина, 30% – Польща, 57% – Чехія [3]. Відтак наразі постає питання: яким джерелам податкових надходжень варто надати перевагу, аби вони дійсно стали дієвими інструментами спонукання регіонального розвитку?

Виходячи з практики зарубіжних країн, варто більше уваги зацентувати на податку на нерухомість. При цьому слід звернути увагу на зростаючу тенденцію розриву між найбагатшими та найбіднішими верствами населення, що

спрямовує вдосконалення на оподаткування багатства. Тобто доречно запровадити прогресивну шкалу ставок і пільгових обмежень відносно податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки. Окремого перегляду потребує і транспортний податок, ефективність функціонування якого є наднизькою, а підвищити її можна шляхом розширення бази оподаткування. Не менш важливою та перспективною є й удосконалення екологічного податку: встановлення прогресивних ставок стимулюватиме виробників до оптимізації діяльності та пошуку інноваційних шляхів розвитку.

Висновки. Окремо варто зауважити, що система місцевого оподаткування в Україні значною мірою складається з розкладних податків, які й є ключовими у доходній базі місцевих бюджетів. Проте раціональніше було б здійснити її перегляд і чітко визначити перелік виключно загальнодержавних і суто місцевих податків. При цьому надати право органам місцевого самоврядування регулювати як сам перелік ввірених їм податків, так і їхні елементи (ставки, базу оподаткування тощо). Це дозволить втілити позицію цільового призначення оподаткування, адже кожен регіон має власні ресурси й особливості, що можуть тати потенційними об'єктами місцевого оподаткування.

Наведені пропозиції оптимізації системи місцевих податків і зборів мають на меті покращити рівень фінансового забезпечення доходів бюджетів органів місцевого самоврядування, що, безумовно, сприятиме провадженню врівноваженого регіонального розвитку. А перехід від загального оподаткування по державі в цілому до індивідуального підходу для кожного регіону сприятиме створенню автентичної й ефективної системи місцевого оподаткування.

Список використаних джерел

1. Бондарук Т.Г., Мельничук І.О. Місцеві податки та збори в Україні: суперечності та перспективи розвитку. *Бухгалтерський облік, аналіз та аудит: проблеми теорії, методології, організації*. 2014. № 1. С. 17–24
2. Бюджет України 2020: статистичний збірник. Міністерство фінансів України, 2021. URL: [https://www.mof.gov.ua/storage/files/2_Budget_of_Ukraine_2020_\(for_website\).pdf](https://www.mof.gov.ua/storage/files/2_Budget_of_Ukraine_2020_(for_website).pdf) (дата звернення 19.10.2021)
3. На чому заробляють місцеві бюджети в країнах Європи та в Україні? Ціна держави. 11.07.2019. URL: <https://cost.ua/744-na-chomu-zaroblyayut-mistsevi-byudzhety-v-krayinakh-evropy-ta-v-ukrayini/> (дата звернення 18.10.2021)
4. Проць Н.В. Сутність та фіскальна роль місцевих податків та зборів в умовах реформування бюджетного та податкового законодавства. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. № 13. С. 536–541.
5. Jugoslav Aničić, Miloje Jelić, Jasminka M. Đurović (2016) Local Tax Policy in the Function of Development of Municipalities in Serbia. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 221. p. 262 – 269

Наукове видання

**Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
інтернет-конференції
«Фінансові інструменти регіонального розвитку»
(м. Житомир, 27 жовтня 2021 р.)**

Літературне редагування та комп'ютерна верстка:

АБРАМОВА Ірина

За додатковою інформацією звертатись за адресою:

Поліський національний університет,
Бульвар Старий, 7, м. Житомир, 10008

Поліський національний університет, 2021
10008, м. Житомир, бульвар Старий, 7
Тел.: (0412) 22-85-97
Факс: (0412) 22-14-02